

ZAKON

O SLOBODNOM PRISTUPU INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

("Sl. glasnik RS", br. 120/2004, 54/2007, 104/2009 i 36/2010)

I OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1

Ovim zakonom uređuju se prava na pristup informacijama od javnog značaja kojima raspolažu organi javne vlasti, radi ostvarenja i zaštite interesa javnosti da zna i ostvarenja slobodnog demokratskog poretka i otvorenog društva.

Radi ostvarivanja prava na pristup informacijama od javnog značaja kojima raspolažu organi javne vlasti, ovim zakonom ustanovljava se Poverenik za informacije od javnog značaja (u daljem tekstu: Poverenik), kao samostalan državni organ, nezavisan u vršenju svoje nadležnosti.

Informacija od javnog značaja

Član 2

Informacija od javnog značaja, u smislu ovog zakona, jeste informacija kojom raspolaže organ javne vlasti, nastala u radu ili u vezi sa radom organa javne vlasti, sadržana u određenom dokumentu, a odnosi se na sve ono o čemu javnost ima opravdan interes da zna.

Da bi se neka informacija smatrala informacijom od javnog značaja nije bitno da li je izvor informacije organ javne vlasti ili koje drugo, lice, nije bitan nosač informacija (papir, traka, film, elektronski mediji i sl.) na kome se nalazi dokument koji sadrži informaciju, datum nastanka informacije, način saznavanja informacije, niti su bitna druga slična svojstva informacije.

Organ javne vlasti

Član 3

Organ javne vlasti (u daljem tekstu: organ vlasti) u smislu ovog zakona jeste:

1) državni organ, organ teritorijalne autonomije, organ lokalne samouprave, kao i organizacija kojoj je povereno vršenje javnih ovlašćenja (u daljem tekstu: državni organ);

2) pravno lice koje osniva ili finansira u celini, odnosno u pretežnom delu državni organ.

Zakonske pretpostavke o opravdanom interesu

Član 4

Smatra se da opravdani interes javnosti da zna, iz člana 2. ovog zakona, postoji uvek kada se radi o informacijama kojima raspolaže organ vlasti koje se odnose na ugrožavanje, odnosno zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine, a ako se radi o drugim informacijama kojima raspolaže organ vlasti, smatra se da opravdani interes javnosti da zna, iz člana 2. ovog zakona postoji, osim ako organ vlasti dokaže suprotno.

Sadržina prava na pristup informacijama od javnog značaja

Član 5

Svako ima pravo da mu bude saopšteno da li organ vlasti poseduje određenu informaciju od javnog značaja, odnosno da li mu je ona inače dostupna.

Svako ima pravo da mu se informacija od javnog značaja učini dostupnom tako što će mu se omogućiti uvid u dokument koji sadrži informaciju od javnog značaja, pravo na kopiju tog dokumenta, kao i pravo da mu se, na zahtev, kopija dokumenta uputi poštom, faksom, elektronskom poštom ili na drugi način.

Načelo jednakosti

Član 6

Prava iz ovog zakona pripadaju svima pod jednakim uslovima, bez obzira na državljanstvo, prebivalište, boravište, odnosno sedište, ili lično svojstvo kao što je rasa, veroispovest, nacionalna i etnička pripadnost, pol i slično.

Zabrana diskriminacije novinara i javnih glasila

Član 7

Organ vlasti ne sme stavljati u bolji položaj nijednog novinara ili javno glasilo, kada je više njih uputilo zahtev, tako što će samo njemu ili njemu pre nego drugim novinarima ili javnim glasilima omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja.

Ograničenja prava

Član 8

Prava iz ovog zakona mogu se izuzetno podvrći ograničenjima propisanim ovim zakonom ako je to neophodno u demokratskom društvu radi zaštite od ozbiljne povrede pretežnijeg interesa zasnovanog na ustavu ili zakonu.

Nijedna odredba ovog zakona ne sme se tumačiti na način koji bi doveo do ukidanja nekog prava koje ovaj zakon priznaje ili do njegovog ograničenja u većoj meri od one koja je propisana u stavu 1. ovog člana.

II ISKLJUČENJE I OGRANIČENJE SLOBODNOG PRISTUPA INFORMACIJAMA OD JAVNOG ZNAČAJA

Život, zdravlje, sigurnost, pravosuđe, odbrana zemlje, nacionalna i javna bezbednost, ekonomska dobrobit zemlje i tajna

Član 9

Organ vlasti neće tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja, ako bi time:

- 1) ugrozio život, zdravlje, sigurnost ili koje drugo važno dobro nekog lica;
- 2) ugrozio, omeo ili otežao sprečavanje ili otkrivanje krivičnog dela, optuženje za krivično delo, vođenje prekrivičnog postupka, vođenje sudskog postupka, izvršenje presude ili sprovođenje kazne, ili koji drugi pravno uređeni postupak, ili fer postupanje i pravično suđenje;
- 3) ozbiljno ugrozio odbranu zemlje, nacionalnu ili javnu bezbednost, ili međunarodne odnose;
- 4) bitno umanjio sposobnost države da upravlja ekonomskim procesima u zemlji, ili bitno otežao ostvarenje opravdanih ekonomskih interesa;
- 5) učinio dostupnim informaciju ili dokument za koji je propisima ili službenim aktom zasnovanim na zakonu određeno da se čuva kao državna, službena, poslovna ili druga tajna, odnosno koji je dostupan samo određenom krugu lica, a zbog čijeg bi odavanja mogle nastupiti teške pravne ili druge posledice po interese zaštićene zakonom koji pretežu nad interesom za pristup informaciji.

Informacija od javnog značaja u posedu organa vlasti koja je već dostupna javnosti

Član 10

Organ vlasti ne mora tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja, ako se radi o informaciji koja je već objavljena i dostupna u zemlji ili na internetu.

U slučaju iz stava 1. ovog člana, organ vlasti će u odgovoru na zahtev označiti nosač informacije (broj službenog glasila, naziv publikacije i sl.), gde je i kada tražena informacija objavljena, osim ako je to opštepoznato.

Osporavanje objavljene informacije od strane organa vlasti

Član 11

Ako organ vlasti ospori istinitost ili potpunost informacije od javnog značaja koja je objavljena, saopštiće istinitu i potpunu informaciju, odnosno omogućiće uvid u dokument koji sadrži istinitu i potpunu informaciju, osim u slučajevima iz čl. 9. i 14. ovog zakona.

Razdvajanje informacija

Član 12

Ako tražena informacija od javnog značaja može da se izdvoji od ostalih informacija u dokumentu u koje organ vlasti nije dužan tražiocu da omogući uvid, organ vlasti omogućiće tražiocu uvid u deo dokumenta koji sadrži samo izdvojenu informaciju, i obavestiće ga da ostala sadržina dokumenta nije dostupna.

Zloupotreba slobodnog pristupa informacijama od javnog značaja

Član 13

Organ vlasti neće tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja ako tražilac zloupotrebljava prava na pristup informacijama od javnog značaja, naročito ako je traženje nerazumno, često, kada se ponavlja zahtev za istim ili već dobijenim informacijama ili kada se traži preveliki broj informacija.

Privatnost i druga prava ličnosti

Član 14

Organ vlasti neće tražiocu omogućiti ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja ako bi time povredio pravo na privatnost, pravo na ugled ili koje drugo pravo lica na koje se tražena informacija lično odnosi, osim:

- 1) ako je lice na to pristalo;
- 2) ako se radi o ličnosti, pojavi ili događaju od interesa za javnost, a naročito ako se radi o nosiocu državne i političke funkcije i ako je informacija važna s obzirom na funkciju koju to lice vrši;
- 3) ako se radi o licu koje je svojim ponašanjem, naročito u vezi sa privatnim životom, dalo povoda za traženje informacije.

III POSTUPAK PRED ORGANOM VLASTI

Zahtev za obaveštenje, uvid, izdavanje kopije i upućivanje

Član 15

Tražilac podnosi pismeni zahtev organu vlasti za ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja (u daljem tekstu: zahtev).

Zahtev mora sadržati naziv organa vlasti, ime, prezime i adresu tražioca, kao i što precizniji opis informacije koja se traži.

Zahtev može sadržati i druge podatke koji olakšavaju pronalaženje tražene informacije.

Tražilac ne mora navesti razloge za zahtev.

Ako zahtev ne sadrži podatke iz stava 2. ovog člana, odnosno ako zahtev nije uredan, ovlašćeno lice organa vlasti dužno je da, bez nadoknade, pouči tražioca kako da te nedostatke otkloni, odnosno da dostavi tražiocu uputstvo o dopuni.

Ako tražilac ne otkloni nedostatke u određenom roku, odnosno u roku od 15 dana od dana prijema uputstva o dopuni, a nedostaci su takvi da se po zahtevu ne može postupati, organ vlasti doneće zaključak o odbacivanju zahteva kao neurednog.

Pristup informacijama organ vlasti dužan je da omogući i na osnovu usmenog zahteva tražioca koji se saopštava u zapisnik, pri čemu se takav zahtev unosi u posebnu evidenciju i primenjuju se rokovi kao da je zahtev podnet pismeno.

Organ vlasti može propisati obrazac za podnošenje zahteva, ali mora razmotriti i zahtev koji nije sačinjen na tom obrascu.

Postupanje po zahtevu

Član 16

Organ vlasti dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, tražioca obavesti o posedovanju informacije, stavi mu na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, odnosno izda mu ili uputi kopiju tog dokumenta. Kopija dokumenta je upućena tražiocu danom napuštanja pisarnice organa vlasti od koga je informacija tražena.

Ako se zahtev odnosi na informaciju za koju se može pretpostaviti da je od značaja za zaštitu života ili slobode nekog lica, odnosno za ugrožavanje ili zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine, organ vlasti mora da obavesti tražioca o posedovanju te informacije, da mu stavi na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, odnosno da mu izda kopiju tog dokumenta najkasnije u roku od 48 sati od prijema zahteva.

Ako organ vlasti nije u mogućnosti, iz opravdanih razloga, da u roku iz stava 1. ovog člana obavesti tražioca o posedovanju informacije, da mu stavi na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, da mu izda, odnosno uputi kopiju tog dokumenta, dužan je da o tome, najkasnije u roku od sedam dana od dana prijema zahteva, obavesti tražioca i odredi naknadni rok, koji ne može biti duži od 40 dana od dana prijema zahteva, u kome će tražioca obavestiti o posedovanju informacije, staviti mu na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, izda mu, odnosno uputi kopiju tog dokumenta.

Ako organ vlasti na zahtev ne odgovori u roku, tražilac može uložiti žalbu Povereniku, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom.

Organ vlasti će zajedno sa obaveštenjem o tome da će tražiocu staviti na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, odnosno izdati mu kopiju tog dokumenta, saopštiti tražiocu vreme, mesto i način na koji će mu informacija biti stavljena na uvid, iznos nužnih troškova izrade kopije dokumenta, a u slučaju da ne raspolaže tehničkim sredstvima za izradu kopije, upoznaće tražioca sa mogućnošću da upotrebom svoje opreme izradi kopiju.

Uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju vrši se u službenim prostorijama organa vlasti.

Tražilac može iz opravdanih razloga tražiti da uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju izvrši u drugo vreme od vremena koje mu je odredio organ od koga je informacija tražena.

Licu koje nije u stanju da bez pratioca izvrši uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju, omogućiće se da to učini uz pomoć pratioca.

Ako udovolji zahtevu, organ vlasti neće izdati posebno rešenje, nego će o tome sačiniti službenu belešku.

Ako organ vlasti odbije da u celini ili delimično obavesti tražioca o posedovanju informacije, da mu stavi na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, da mu izda, odnosno uputi kopiju tog dokumenta, dužan je da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 15 dana od prijema zahteva, donese rešenje o odbijanju zahteva i da to rešenje pismeno obrazloži, kao i da u rešenju uputi tražioca na pravna sredstva koja može izjaviti protiv takvog rešenja.

Naknada

Član 17

Uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju je besplatan.

Kopija dokumenta koji sadrži traženu informaciju izdaje se uz obavezu tražioca da plati naknadu nužnih troškova izrade te kopije, a u slučaju upućivanja i troškove upućivanja.

Vlada propisuje troškovnik na osnovu koga organ obračunava troškove iz prethodnog stava.

Od obaveze plaćanja naknade iz stava 2. ovog člana oslobođeni su novinari, kada kopiju dokumenta zahtevaju radi obavljanja svog poziva, udruženja za zaštitu ljudskih prava, kada kopiju dokumenta zahtevaju radi ostvarivanja ciljeva udruženja i sva lica kada se tražena informacija odnosi na ugrožavanje, odnosno zaštitu zdravlja stanovništva i životne sredine, osim u slučajevima iz člana 10. stav 1. ovog zakona.

Poverenik prati praksu naplaćivanja naknade i oslobađanja od naknade i upućuje preporuke organima vlasti radi ujednačavanja te prakse.

Stavljanje na uvid i izrada kopije

Član 18

Uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju vrši se upotrebom opreme kojom raspolaže organ vlasti, osim kada tražilac zahteva da uvid izvrši upotrebom sopstvene opreme.

Organ vlasti izdaje kopiju dokumenta (fotokopiju, audio kopiju, video kopiju, digitalnu kopiju i sl.) koji sadrži traženu informaciju u obliku u kojem se informacija nalazi, a kada je to moguće, u obliku u kome je tražena.

Ako organ vlasti ne raspolaže tehničkim mogućnostima za izradu kopije dokumenta u smislu stava 2. ovog člana, izradiće kopiju dokumenta u drugom obliku.

Ako organ vlasti raspolaže dokumentom koji sadrži traženu informaciju na jeziku na kojem je podnet zahtev, dužan je da tražiocu stavi na uvid dokument i izradi kopiju na jeziku na kojem je podnet zahtev.

Prosleđivanje zahteva Povereniku

Član 19

Kada organ vlasti ne poseduje dokument koji sadrži traženu informaciju, proslediće zahtev Povereniku i obavestiće Poverenika i tražioca o tome u čijem se posedu, po njegovom znanju, dokument nalazi.

Postupanje Poverenika po prosleđenom zahtevu

Član 20

Po prijemu zahteva Poverenik proverava da li se dokument koji sadrži traženu informaciju na koju se zahtev odnosi nalazi u posedu organa vlasti koji mu je prosledio zahtev.

Ako utvrdi da se dokument iz stava 1. ovog člana ne nalazi u posedu organa vlasti koji mu je prosledio zahtev tražioca, Poverenik će dostaviti zahtev organu vlasti koji taj dokument poseduje, osim ako je tražilac odredio drugačije, i o tome će obavestiti tražioca ili će tražioca uputiti na organ vlasti u čijem posedu se nalazi tražena informacija.

Način postupanja iz stava 2. ovog člana, odrediće Poverenik u zavisnosti od toga na koji će se način efikasnije ostvariti prava na pristup informacijama od javnog značaja.

Ako Poverenik dostavi zahtev organu vlasti iz stava 2. ovog člana, rok predviđen članom 16. ovog zakona počinje da teče od dana dostavljanja.

Ostale odredbe postupka

Član 21

Na postupak pred organom vlasti primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, a koje se odnose na rešavanje prvostepenog organa, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.

IV POSTUPAK PRED POVERENIKOM

Pravo na žalbu

Član 22

Tražilac može izjaviti žalbu Povereniku, ako:

- 1) organ vlasti odbaci ili odbije zahtev tražioca, u roku od 15 dana od dana kada mu je dostavljeno rešenje ili drugi akt;
- 2) organ vlasti, suprotno članu 16. stav 2. ovog zakona, ne odgovori u propisanom roku na zahtev tražioca;
- 3) organ vlasti, suprotno članu 17. stav 2. ovog zakona, uslovi izdavanje kopije dokumenta koji sadrži traženu informaciju uplatom naknade koja prevazilazi iznos nužnih troškova izrade te kopije;
- 4) organ vlasti ne stavi na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju na način predviđen članom 18. stav 1. ovog zakona;
- 5) organ vlasti ne stavi na uvid dokument koji sadrži traženu informaciju, odnosno ne izda kopiju tog dokumenta na način predviđen članom 18. stav 4. ovog zakona ili
- 6) organ vlasti na drugi način otežava ili onemogućava tražiocu ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja, suprotno odredbama ovog zakona.

Protiv rešenja Narodne skupštine, predsednika Republike, Vlade Republike Srbije, Vrhovnog suda Srbije, Ustavnog suda i Republičkog javnog tužioca ne može se izjaviti žalba.

Protiv rešenja iz stava 2. ovog člana može se pokrenuti upravni spor, u skladu sa zakonom, o čemu sud po službenoj dužnosti obaveštava Poverenika.

Rešavanje Poverenika po žalbi

Član 23

Na postupak pred Poverenikom primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, a koje se odnose na rešavanje drugostepenog organa po žalbi, osim ako je ovim zakonom drugačije određeno.

Član 24

Poverenik donosi rešenje bez odlaganja, a najdavnije u roku od 30 dana od dana predaje žalbe, pošto omogućiti organu vlasti da se pismeno izjasni, a po potrebi i tražiocu.

Poverenik odbacuje žalbu koja je nedopuštena, neblagovremena i izjavljena od strane neovlašćenog lica.

Organ vlasti dokazuje da je postupao u skladu sa svojim obavezama predviđenim ovim zakonom.

Poverenik će rešenjem naložiti organu vlasti da tražiocu omogućiti slobodan pristup informacijama od javnog značaja, kada utvrdi da je žalba osnovana.

Ako organ vlasti, nakon izjavljene žalbe zbog nepostupanja po zahtevu, a pre donošenja odluke po žalbi, tražiocu omogućiti pristup informacijama ili po zahtevu odluči, Poverenik će doneti zaključak i obustaviti postupak po žalbi. Postupak po žalbi se obustavlja i kada tražilac odustane od žalbe.

Odlučivanje Poverenika u vezi sa merama za unapređenje javnosti rada

Član 25

Poverenik može po prijavi ili po službenoj dužnosti da donese rešenje kojim utvrđuje da organ vlasti, osim organa iz člana 22. stav 2. ovog zakona, nije izvršio svoje obaveze predviđene ovim zakonom i da mu naloži mere za njihovo izvršenje, pošto prethodno omogućiti organu vlasti da se pismeno izjasni.

Prijava iz stava 1. ovog člana ne može se podneti u slučajevima kada je ovim zakonom predviđeno pravo na žalbu.

Utvrđivanje činjeničnog stanja od strane Poverenika

Član 26

Poverenik preduzima radnje za utvrđivanje činjeničnog stanja koje su neophodne radi donošenja rešenja iz čl. 24. i 25. ovog zakona.

Povereniku će, radi utvrđivanja činjeničnog stanja iz stava 1. ovog člana, biti omogućen uvid u svaki nosač informacije na koji se ovaj zakon primenjuje.

Pravni lek protiv rešenja i zaključka Poverenika

Član 27

Protiv rešenja i zaključka Poverenika može se pokrenuti upravni spor.

Upravni spor povodom ostvarivanja prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja je hitan.

Obaveznost i izvršenje rešenja Poverenika

Član 28

Rešenja Poverenika su obavezujuća, konačna i izvršna.

Administrativno izvršenje rešenja Poverenika sprovodi Poverenik prinudom (prinudnom merom, odnosno novčanom kaznom), u skladu sa zakonom kojim se uređuje opšti upravni postupak.

U postupku administrativnog izvršenja rešenja Poverenika ne može se izjaviti žalba koja se odnosi na izvršenje.

Ako Poverenik ne može sprovesti svoje rešenje na način iz stava 2. ovog člana, Vlada mu na njegov zahtev pruža pomoć u postupku administrativnog izvršenja tog rešenja - primenom mera iz svoje nadležnosti, odnosno obezbeđivanjem izvršenja rešenja Poverenika neposrednom prinudom.

V IZBOR, POLOŽAJ I NADLEŽNOST POVERENIKA

Sedište Poverenika

Član 29

Sedište Poverenika je u Beogradu.

Izbor

Član 30

Narodna skupština Republike Srbije (u daljem tekstu: Narodna skupština), većinom glasova svih narodnih poslanika, bira Poverenika na predlog odbora Narodne skupštine nadležnog za informisanje.

Za Poverenika se bira lice s priznatim ugledom i stručnošću u oblasti zaštite i unapređenja ljudskih prava.

Poverenik može biti lice koje ispunjava uslove za rad u državnim organima, koje je završilo pravni fakultet i ima najmanje deset godina radnog iskustva.

Poverenik ne može biti lice koje obavlja funkciju ili je zaposleno u drugom državnom organu ili političkoj stranci.

Poverenik se bira za vreme od sedam godina.

Isto lice može biti birano za Poverenika najviše dva puta.

Prestanak mandata

Član 31

Povereniku dužnost prestaje istekom mandata, na lični zahtev, kad navršši šezdeset pet godina života i razrešenjem.

Odluku o prestanku dužnosti Poverenika donosi, većinom glasova svih narodnih poslanika, Narodna skupština.

Poverenik se razrešava dužnosti ako bude osuđen za krivično delo na kaznu zatvora, ako trajno izgubi radnu sposobnost, ako obavlja funkciju ili je zaposlen u drugom državnom organu ili političkoj stranci, ako izgubi državljanstvo Republike Srbije ili ako nestručno i nesavesno obavlja posao.

Postupak za razrešenje Poverenika pokreće se na inicijativu jedne trećine narodnih poslanika.

Odbor Narodne skupštine nadležan za informisanje utvrđuje da li postoje razlozi za razrešenje i o tome obaveštava Narodnu skupštinu.

Odbor Narodne skupštine nadležan za informisanje obaveštava Narodnu skupštinu i o zahtevu Poverenika da mu prestane dužnost, kao i o ispunjenju uslova za prestanak dužnosti zbog godina života.

Ako o zahtevu za prestanak dužnosti Narodna skupština ne odluči u roku od 60 dana, smatra se da je istekom tog roka Povereniku prestala dužnost.

U ostalim slučajevima Povereniku dužnost prestaje onog dana koji Narodna skupština navede u svojoj odluci.

Položaj Poverenika

Član 32

Poverenik je samostalan i nezavisan u vršenju svoje nadležnosti.

U vršenju svoje nadležnosti Poverenik neće tražiti, niti primati naloge i uputstva od državnih organa i drugih lica.

Poverenik ima pravo na platu jednaku plati sudije Vrhovnog suda, kao i druga prava po osnovu rada, u skladu sa zakonom, i pravo na naknadu troškova nastalih u vezi sa vršenjem svoje nadležnosti.

Poverenik se ne može pozvati na odgovornost za mišljenje koje je izneo ili predlog koji je dao u vršenju svoje nadležnosti, a u postupku pokrenutom zbog krivičnog dela učinjenog u vršenju svoje nadležnosti ne može biti pritvoren bez odobrenja Narodne skupštine.

Zamenik Poverenika

Član 33

Poverenik ima zamenika, koga bira Narodna skupština, većinom glasova svih narodnih poslanika, na predlog Poverenika.

Poverenik predlaže za svoga zamenika lice koje ispunjava uslove za rad u državnim organima.

Zamenik Poverenika bira se za vreme od sedam godina.

Isto lice može biti birano za zamenika Poverenika najviše dva puta.

Zamenik Poverenika obavlja dužnosti Poverenika u slučaju njegovog odsustva, smrti, isteka mandata, razrešenja, kao i privremene ili trajne sprečenosti Poverenika da vrši svoje nadležnosti.

Zameniku Poverenika prestaje dužnost na način predviđen za prestanak dužnosti Poverenika.

Postupak za razrešenje zamenika Poverenika pokreće se i na inicijativu Poverenika.

Stručna služba Poverenika

Član 34

Poverenik ima stručnu službu koja mu pomaže u vršenju njegovih nadležnosti.

Poverenik donosi akt, za koji saglasnost daje Administrativni odbor Narodne skupštine, kojim uređuje rad svoje stručne službe. Poverenik samostalno odlučuje, u skladu sa zakonom, o prijemu lica u radni odnos u stručnu službu, rukovođen potrebom profesionalnog i delotvornog vršenja svoje nadležnosti.

Na zaposlene u stručnoj službi Poverenika shodno se primenjuju propisi o radnim odnosima u državnim organima.

Finansijska sredstva za rad Poverenika i njegove stručne službe obezbeđuju se u budžetu Republike Srbije.

Nadležnost Poverenika

Član 35

Poverenik:

- 1) prati poštovanje obaveza organa vlasti utvrđenih ovim zakonom i izveštava javnost i Narodnu skupštinu o tome;
- 2) daje inicijativu za donošenje ili izmene propisa radi sprovođenja i unapređenja prava na pristup informacijama od javnog značaja;

- 3) predlaže organima vlasti preduzimanje mera u cilju unapređivanja njihovog rada uređenog ovim zakonom;
- 4) preduzima mere potrebne za obuku zaposlenih u državnim organima i upoznavanje zaposlenih sa njihovim obavezama u vezi sa pravima na pristup informacijama od javnog značaja, radi delotvorne primene ovog zakona;
- 5) rešava po žalbi protiv rešenja organa vlasti kojima su povređena prava uređena ovim zakonom;
- 6) obaveštava javnost o sadržini ovog zakona, kao i o pravima uređenim ovim zakonom;
- 7) obavlja i druge poslove određene ovim zakonom i drugim zakonima.

Poverenik može da pokrene postupak za ocenu ustavnosti i zakonitosti zakona i drugih opštih akata.

Izveštaji

Član 36

U roku od tri meseca od okončanja fiskalne godine, Poverenik podnosi Narodnoj skupštini godišnji izveštaj o radnjama preduzetim od strane organa vlasti u primeni ovog zakona, kao i o svojim radnjama i izdacima.

Pored izveštaja iz stava 1. ovog člana, Poverenik podnosi Narodnoj skupštini i druge izveštaje, kada oceni da je to potrebno.

VI MERE ZA UNAPREĐIVANJE JAVNOSTI RADA ORGANA VLASTI

Priručnik za ostvarivanje prava

Član 37

Poverenik, bez odlaganja, na srpskom jeziku i na jezicima koji su, u skladu sa zakonom, određeni kao jezici u službenoj upotrebi izdaje i ažurira priručnik sa praktičnim uputstvima za delotvorno ostvarivanje prava uređenih ovim zakonom.

U priručniku iz stava 1. ovog člana mora se naročito navesti sadržina i obim prava na pristup informacijama od javnog značaja kao i načini na koji se ova prava mogu ostvariti.

Obaveza je Poverenika da, putem štampe, elektronskih medija, interneta, javnih tribina i na druge načine, upozna javnost sa sadržinom priručnika iz stava 1. ovog člana.

Ovlašćeno lice organa vlasti i zaštita izvora informacije od javnog značaja

Član 38

Odgovorno lice u organu vlasti odrediće jedno ili više službenih lica (u daljem tekstu: ovlašćeno lice) za postupanje po zahtevu za slobodan pristup informacijama od javnog značaja.

Ovlašćeno lice:

1) prima zahteve, obaveštava tražioca o posedovanju informacija i obezbeđuje uvid u dokument koji sadrži traženu informaciju, odnosno dostavlja informaciju na odgovarajući način, odbija zahtev rešenjem, pruža tražiocima neophodnu pomoć za ostvarivanje njihovih prava utvrđenih ovim zakonom;

2) preduzima mere za unapređenje prakse postupanja sa nosačima informacija, prakse održavanja nosača informacija, kao i prakse njihovog čuvanja i obezbeđenja.

Ako ovlašćeno lice iz stava 1. ovog člana nije određeno, za postupanje po zahtevu nadležno je odgovorno lice u organu vlasti.

Zaposleni u organu vlasti koji omogući pristup informaciji od javnog značaja za koju se ne može ograničiti pristup na osnovu čl. 9. i 14. ovog zakona, kao i informaciji za koju je organ vlasti već omogućio pristup na osnovu ovog zakona, ne može se zbog toga pozvati na odgovornost, niti trpeti štetne posledice, pod uslovom da informacija ukazuje na postojanje korupcije, prekoračenje ovlašćenja, neracionalno raspolaganje javnim sredstvima i nezakoniti akt ili postupanje organa vlasti.

Pravo na zaštitu iz stava 4. ovog člana ima zaposleni pod uslovom da je imao razloga da veruje u tačnost informacije, da nije tražio niti primio neku korist u vezi sa omogućavanjem pristupa informaciji, kao i da je pre nego što je omogućio pristup informaciji, obavestio o nepravilnostima nadležno lice u organu vlasti, koje nije preduzelo mere za rešavanje nepravilnosti.

Zaposleni koji suprotno odredbama st. 4. i 5. ovog člana bude pozvan na odgovornost ili pretrpi kakvu štetu, ima pravo na naknadu štete od organa vlasti u kojem je zaposlen.

Zaposleni koji omogući pristup informaciji od javnog značaja u skladu sa st. 4. i 5. ovog člana, može biti nagrađen od strane organa vlasti u kojem je zaposlen.

Odredbe st. 4. do 7. ovog člana shodno se primenjuju i na funkcionere organa vlasti, na lica koja u organu vlasti ili za organ vlasti obavljaju poslove po osnovu ugovora, kao i na lica kojima organ vlasti pruža usluge ili imaju svojstvo stranke u postupku pred organom vlasti.

Obaveza objavljivanja informatora

Član 39

Državni organ, najmanje jednom godišnje, izrađuje informator sa osnovnim podacima o svom radu, koji sadrži naročito:

1) opis ovlašćenja, obaveza i organizacione strukture;

- 2) podatke o budžetu i sredstvima rada;
- 3) podatke u pogledu vrsta usluga koje neposredno pruža zainteresovanim licima;
- 4) postupak podnošenja zahteva državnom organu, odnosno ulaganja žalbi protiv njegovih odluka, radnji ili propusta;
- 5) pregled zahteva, žalbi i drugih neposrednih mera preduzetih od strane zainteresovanih lica, kao i odluka državnog organa povodom podnetih zahteva i uloženi žalbi, odnosno odgovora na druge neposredne mere preduzete od strane zainteresovanih lica;
- 6) podatke o načinu i mestu čuvanja nosača informacija, vrsti informacija koje poseduje, vrsti informacija koje stavlja na uvid, kao i opis postupka podnošenja zahteva;
- 7) imena starešina državnog organa i opis njihovih ovlašćenja i dužnosti, kao i postupaka po kojima oni donose odluke;
- 8) pravila i odluke državnog organa koji se tiču javnosti rada tog organa (radno vreme, adresa, kontakt telefoni, identifikaciona obeležja, pristupačnost licima sa posebnim potrebama, pristup sednicama, dopuštenost audio i video snimanja i sl.), kao i svako autentično tumačenje tih odluka;
- 9) pravila i odluke o isključenju i ograničenju javnosti rada državnog organa, kao i njihovo obrazloženje.

Državni organ će zainteresovanom licu, bez naknade, omogućiti uvid u informator, odnosno dati mu primerak informatora, uz naknadu nužnih troškova.

Uputstvo za izradu i objavljivanje informatora

Član 40

Poverenik izdaje uputstvo po kojem se izrađuje i objavljuje informator iz člana 39. ovog zakona i pruža savete, na zahtev državnog organa, u cilju pravilnog, potpunog i blagovremenog ispunjenja obaveze objavljivanja informatora.

Održavanje nosača informacije

Član 41

Organ vlasti će održavati nosače informacija tako da omogući ostvarenje prava na pristup informacijama od javnog značaja, u skladu sa ovim zakonom.

Obuka zaposlenih

Član 42

Radi delotvorne primene ovog zakona, državni organ sprovodi obuku zaposlenih i upoznavanje zaposlenih sa njihovim obavezama u vezi sa pravima uređenim ovim zakonom.

Obuka zaposlenih iz stava 1. ovog člana, obuhvatiće naročito: sadržinu, obim i značaj prava na pristup informacijama od javnog značaja, postupak ostvarivanja ovih prava, postupanje sa nosačima informacija, njihovo održavanje i čuvanje, kao i vrste podataka koje je državni organ dužan da objavljuje.

Podnošenje izveštaja Povereniku

Član 43

Državni organ, do 20. januara tekuće godine, za prethodnu godinu, podnosi godišnji izveštaj Povereniku o radnjama tog organa, preduzetim u cilju primene ovog zakona, koji sadrži podatke o:

- 1) broju podnetih zahteva, broju potpuno ili delimično usvojenih zahteva, kao i o broju odbačenih i odbijenih zahteva;
- 2) broju i sadržini žalbi protiv rešenja kojima se odbacuje ili odbija zahtev;
- 3) ukupnom iznosu naplaćenih naknada za ostvarivanje prava na pristup informacijama od javnog značaja;
- 4) merama preduzetim u vezi sa obavezom objavljivanja informatora;
- 5) merama preduzetim u vezi sa održavanjem nosača informacije;
- 6) merama preduzetim u vezi sa obukom zaposlenih.

Podaci iz stava 1. tač. 1) do 3) ovog člana iskazuju se ukupno i posebno za tražioce u kategoriji: građana, javnih glasila, udruženja građana, političkih stranaka, organa vlasti i drugih tražioca.

VII NAKNADA ŠTETE

Član 44

Organ vlasti odgovara za štetu nastalu time što javno glasilo nije moglo da objavi informaciju pošto mu je neopravdano uskratio ili ograničio prava na pristup informacijama od javnog značaja iz člana 5. ovog zakona, odnosno time što je novinar ili javno glasilo stavljen u bolji položaj suprotno odredbi člana 7. ovog zakona.

VIII NADZOR

Član 45

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove uprave.

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove uprave preko upravne inspekcije.

IX KAZNENE ODREDBE

Član 46

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u organu javne vlasti, ako organ javne vlasti:

- 1) pristup informacijama uslovljava dokazivanjem opravdanog ili drugog interesa (član 4);
- 2) postupi protivno načelu jednakosti (član 6);
- 3) diskriminiše novinara ili javno glasilo (član 7);
- 4) ne označi nosač informacije, gde je i kada tražena informacija objavljena (član 10. stav 2);
- 5) ne saopšti, odnosno ne omogući uvid u istinitu i potpunu informaciju, a osporava istinitost i potpunost objavljene informacije (član 11);
- 6) odbije da primi zahtev tražioca (član 15. stav 1);
- 7) ne vodi posebnu evidenciju (član 15. stav 7);
- 8) ne postupi po zahtevu za pristup informacijama u skladu sa ovim zakonom, odnosno dostavi nepotpune ili netačne informacije (član 16);
- 9) pristup informacijama uslovljava uplatom troškova u iznosu većem od propisanog (član 17);
- 10) ne izda informaciju u traženom obliku, a ima tehničkih mogućnosti za to (član 18. st. 2. i 3);
- 11) neosnovano odbije da izda kopiju dokumenta sa informacijom na jeziku na kojem je podnet zahtev (član 18. stav 4);
- 12) na bilo koji drugi način, suprotno odredbama ovog zakona, onemogućava ostvarivanje prava na slobodan pristup informacijama od javnog značaja (član 22. stav 1. tačka 6);
- 13) ne omogući Povereniku uvid u nosač informacije (član 26. stav 2);
- 14) ne postupi po rešenju Poverenika (član 28. stav 1);

15) ne održava nosač informacije u skladu sa ovim zakonom (član 41);

16) ne sprovodi obuku zaposlenih i upoznavanje zaposlenih sa njihovim obavezama u vezi sa pravima utvrđenim ovim zakonom (član 42);

17) spreči upravnog inspektora u vršenju inspeksijskog nadzora i ne izvrši rešenje upravnog inspektora (član 45. stav 2).

Član 47

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom organu ako državni organ propusti da izradi informator sa propisanim podacima o svom radu (član 39).

Član 48

Novčanom kaznom od 5.000 do 50.000 dinara kazniće se za prekršaj odgovorno lice u državnom organu ako propusti da podnese godišnji izveštaj Povereniku o radnjama tog organa, preduzetim u cilju primene ovog zakona, sa propisanim podacima (član 43).

X ZAVRŠNE ODREDBE

Član 49

Organi vlasti imenovaće ovlašćena lica za rešavanje o zahtevima na slobodan pristup informacijama od javnog značaja u roku od 30 dana od stupanja na snagu ovog zakona.

Narodna skupština izabraće Poverenika u roku od 45 dana od stupanja na snagu ovog zakona.

Član 50

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja

("Sl. glasnik RS", br. 54/2007)

Član 5[s1]

Ako isto lice ponovo bude birano za Poverenika ili zamenika Poverenika pre nego što mu istekne mandat, njemu mandat prestaje po isteku sedam godina od prvog izbora i može biti birano još jedanput.

Član 6[s1]

Ovaj zakon stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".

Samostalni članovi Zakona o izmenama i dopunama Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja

("Sl. glasnik RS", br. 104/2009)

Član 16

Ovlašćuje se Zakonodavni odbor Narodne skupštine da utvrdi prečišćen tekst Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja.

Član 17

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".